

THE DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION (DBE) HAS DEVELOPED A DETAILED ACTION PLAN TO IMPROVE THE QUALITY OF EDUCATION IN OUR PUBLIC SCHOOL

It is our hope that the current plan will inspire, inform and guide the many men and women working for a better basic education in South Africa.

The full Action Plan to 2019: Towards the Realisation of Schooling 2030 is available on:

<http://www.education.gov.za/Curriculum/ActionPlanto2019.aspx>

The full Action Plan to 2014: Towards the Realisation of Schooling 2025 is available on:

<http://www.education.gov.za/Curriculum/ActionPlanto2019.aspx>

THIS DOCUMENT IS AVAILABLE IN ALL 11 SOUTH AFRICAN LANGUAGES

English	isiXhosa
Afrikaans	Ndebele
isiZulu	Sepedi
Tsonga	Setswana
Sesotho	Tshivenda
Siswati	

Published by the Department of Basic Education

222 Struben Street

Private Bag X895, Pretoria, 0001

Telephone: 012 357 3000 Fax: 012 323 0601

© Department of Basic Education

website

www.education.gov.za

facebook

www.facebook.com/BasicEd

twitter

www.twitter.com/dbe_sa

Leanotiro go ya go 2019

Go ya phihlelelong ya Thuto 2030

Sepedi

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

THUTO 2030 : Pono

Tše di latelago di laetša fao Kgoro ya Thuto ya Motheo e ratago go ba gona ka 2030:

BAITHUTI

Baithuti ba tseba sekolo ka mehla gape ka nako gobane ba nyaka go tla sekolong, sekolo se a fihlelelega ebile ba tseba gore ge ba thinya go tla sekolong mola ba sa swanela, ba tla tšeelwa magato a mangwe. Baithuti ba kwešiša bohlokwa bja go ngwala mešomo ya bona ya sekolo, ka sekolong le ka gae, gomme ba tseba gore sekolo sa bona se tla dira tšohle tše di kgonegago go dira gore ba ithute tše di swanetšego.

BARUTIŠI

Baruti ba amogetše tlhahlo ye ba e nyakago; ba tšwela pele go kaonafatša bokgoni bja bona gape ba na le boitshepo mošomong wa bona. Barutiši ba kwešiša bohlokwa bja mošomo wa bona tlhabolong ya setšhaba le go dira

tšohle go fa baithuti ba bona kgato ye botse ya mathomo a bophelo bja bona bja thuto.

HLOGO YA SEKOLO

Hlogo ya sekolo e kgonthišiša gore go ruta ka sekolong go direga ka tshwanelo, go ya ka kharikhulamo ya bosetšhaba le go kwešiša mošomo wa gagwe bjalo ka moetapele yoo maikarabelo a gagwe e lego go tšwetša pele kwano, boihlamedi le maitshwano a mabotse a mošomo ka gare ga tikologo ya sekolo le ka ntle.

BATSWADI

Batswadi ba tseba ka botlalo seo se diregago ka sekolong, ba na le kgahlego ya go kgatha tema ka mererong ya sekolo le go amogela dipego ka mehla ka ga ka fao bana ba bona ba šomago botse ge go bapetšwa le ditekanetšo tše dikolo ka moka di di šomišago. Batswadi ba tseba gore ge go se na se se diregago bjalo

BOITEKANELO JWA BARUTWANA

MEAGOYA SEKOLO LEDINOLOFATŠI

NEPO YA 24: Kgonthišiša gore mananeokgoparara le tikologo ya sekolo se sengwe le se sengwe di hlohleletša baithuti gore ba nyake go tla sekolong le go ithuta, le barutiši go ruta.

BOITEKANELO BJA MOITHUTI

NEPOYA 25: Šomiša dikolo bjalo ka setlabela sa go godiša ditirelo tša go fapanafapana tša setšhaba magareng a baithuti ka mafelong a

go swana le a maphelo, phedišo ya bohloki, thekgo ya tša menagano, dipapadi le setšo.

NEPO YA 26: Oketša nomoro ya dikolo tše di phethagatšago ka tshwanelo pholisi ya thuto ye e akaretšago le go fihlelela disenthara tše abago ditirelo tše di ikgethilego.

NEPO YA 27*:** Kaonafatša bontši le boleng bja ditirelo tša tlhokomelo tše di fiwago dikolo ke dikantoro tša selete, ka boripana ka tšhomišo ye kaone ya Thuto ya Elektroniki.

TAOLO YA SEKOLO

NEPOYA 21: Kgonthišiša gore ditshepedišo tša motheo tša taolo ya ngwaga le ngwaga di direga go kgabaganya dikolo ka moka ka nageng ka tsela yeo e tšea go karolo go ya go tikologo ye e šomago ka tshwanelo ya sekolo.

GO KGATHATEMA GA SETŠHABA

NEPO YA 22: Kaonafatša botšea karolo bja motswadi le bja setšhaba taolong ya dikolo, ka boripana ka go kaonafatša phihlelelo go tshedimošo ye bohlokwa ka leano la Thuto ya Elektroniki.

THEKGO YA SEKOLO KA DITŠHELETE

NEPO YA 23: Kgonthišiša gore dikolo ka moka di thekgwa ka ditšhelete le ge e ka ba bonnyane go maemo a moithuti yo mongwe le yo mongwe ye e laedišwego maamong a bosetšhaba ebile e le gore ditšhelete tšeo tša thekgo di šomišwa pepeneneng ka tshwanelo.

LEANOTIRO GO YA GO 2019

ka ge go swanela ka sekolong, hlogo goba yo mongwe ka kgorong o tla ba theeletša le go tšea magato a go šogana le mathata afe goba afe.

DIMETHERIALE TŠA GO ITHUTA LE GO RUTA

Dimetheriale tša go ithuta le go ruta

ke tše ntši ebile ke tša boleng bja maemo a godimo. Pholisi ya bosetšhaba ya **Minimum Schoolbag**, yeo e kwešišwago ka botlalo, e hlaloša bonnyane khwalithi le boleng bja dimetheriale tšeo moithuti yo mongwe le yo mongwe a swanelago go kgona go bo fihlelela. Dikhomphutha ka sekolong ke mkgwa wo bohlokwa woo ka wona baithuti le barutiši ba fihlelelago tshedimošo.

MEAGO YA SEKOLO LE DINOLOFATŠI

Meago ya sekolo le dinolofatši ke ye e bulegilego, e a šomišega, e bolokegile le go hlokomelwa botse. Baithuti, barutiši le setšhaba sa tikologo ya sekolo ka moka ba hlokomela meago le dinolofatši tša bona gobane ba ikgantšha ka sekolo sa bona.

Leano le, la go tšweletšwa ke Kgoro ya Thuto ya Motheo, le emela phihlelelo ye nngwe leetong la go ya go thuto ya boleng go Mafrika Borwa ka moka. Tokomane ye e hlatholla ditiragalo tše bohlokwa ka lekaleng la thuto ya motheo go tloga mola go lokollwago leano la mafelelo la lekala ka 2011, Leanotiro go ya go 2014: Go ya phihlelelong ya Thuto 2025 (Leanotiro go ya go 2014).

Le ge go le bjalo, go na le diphetolo tša tiišetšo ka baka la dithuto tšeo re ithutilego tšona, gomme se bohlokwa, dintlha tše bohlokwa tšeo di laeditšwego ka gare Leano la Tlhabollo ya Setšhaba leo le lokolotšwego ke Mopresitente ka 2012. Go ya ka Leano la Tlhabollo ya Setšhaba, kgonagalo ya thulaganyo leanong la bjale ke 2030 gomme ga e sa le 2025. Sa bobedi, kgonagalo yap aka ya magareng ya mmušo beetšwe go 2019, gomme leano la lekala le fetotšwe ka mokgwa wa maleba.

Leano la bjale le lebišitšwe go bakgathatema ba go fapafapana ba ba tšeago karolo ka gare ga mošomo wo mogolo wa go fetola dikolo tša Afrika Borwa. Bakgathatema ba ba akaretša batswadi, barutiši, dihlogo tša dikolo, bahlankedi ba selete, maemo a profense le a bosetšhaba, maloko a Palamente, baetapele ka mekgatlong ya setšhaba, go akaretšwa

diyunione tša barutiši, bašomišane ba lekala la praebete, banyakišiši, le dietšentshi tša bašomišane ba boditšhabatšhaba go swana le UNICEF le Panka ya Lefase.

DINEPO TŠA PAKA YE KOPANA, PONO YA PAKAYETELELE

Go kgonthišiša gore moswa wo mongwe le wo mongwe wa Moafrika Borwa o amogela thuto ya boleng ke senyakwa sa tšhoganetšo. Eupša re lemoga gore se se ka se phethagatšwe ka nako ye kopana. Re nyaka pono ye e kwagalago ya fao re nyakago go fihla ka 2030, goba pele ga fao ge go kgonega. Gape re swanetše go kgonthišiša gore ngwaga wo mongwe le wo mongwe re batamela pono ya rena ganyaneganyane, go amogela gore kaonafalo ye kgolo gabotse ke phihlelelo ya diphetogo tše ntsi tše di nnyane.

DIMETHERIALE TŠA THUTO

NEPO YA 17: Lwela sehlopha sa barutiši seo se phetšego gabotse ebile se isphina ka go kgotsofala mošomong.

NEPO YA 18: Kgonthišiša gore baithuti ba akaretša dihlogotaba ka moka le mabokgoni tšeo ba swanelago go di akaretša ka gare ga ngwaga wa bjale wa thuto.

NEPO YA 19*:** Kgonthišiša gore moithuti yo mongwe le yo mongwe o kgona go fihlelela bonnyane sehlopha sa dipuku tša go bala le dipuku tša mošomo tše di nyakegago go ya ka pholisi ya bosetšhaba.

NEPO YA 20: Oketša phihlelelo magareng a baithuti go bobegaditaba bja go fapafapana, go akaretšwa dikhomphutha, tšeo di matlafatšago thuto ya bona.

THUTO YA KGAPLETŠO

NEPO YA 10: Kgonthišiša gore bana ka moka ba dula ba ngwadišitšwe ka tshwanelo ka sekolong bonyane go fihla go ngwaga wo ba fetša mengwaga ye 15.

PHIHLELELO YA KGODIŠO YA DIGOTLANE (ECD) LE KREITIYA R

NEPO YA 11*:** Kaonafatša phihlelelo ya bana go Kgodišo ya Digotlane ye e nago le boleng ka fase ga Kreiti ya 1.

DINEPO TŠA 12 GO FIHLA GO 13: GO KAONAFATŠA PHIHLELELO YA KREITI

NEPO YA 12: Kaonafatša tthatlošo ya baithuti ka go Dikreiti tša 1 go fihla go 9.

NEPO YA 13: Kaonafatša phihlelelo ya baswa ya Thuto ye e Tšwelagopele le Tlhahlo (FET) morago ga Kreiti ya 9.

“Re nyaka go laetša ka fao bakgathatema ba go fapana ba tšeago karolo kaonafatšong ya thuto.”

Dinepo tše 14 go fihla go 27 di šogana le gore go ka fihlelelwa bjang dinepo tša dipelo tše 13 tše di hlalošitšwego ka godimo.”

BARUTIŠI

NEPO YA 14: Goketša sehlopha se seswa sa baswa, barutiši ba ba hlahlilwego ka tshwanelo le go ba le mafolofolo go mošomo wa borutiši ngwaga ka ngwaga.

NEPO YA 15: Kgonthišiša gore khwetšagalole tšhomišo ya barutiši di ka fao go ka efofwago diphapoši tše di nago le bana bantši go fetiša.

NEPO YA 16*:** Kaonafatša bokgoni, bokgoni bja go ruta, tsebo ya serutwa le tsebo ya khomphutha ya barutiši lebakeng ka moka la mošomo wa bona.

“Go kgonthišiša gore moswa wo mongwe le wo mongwe wa Moafrika Borwa o amogela thuto ya boleng ke senyakwa sa tšhoganetšo.”

DINEPO TŠA GO KWAGALA

Dinepo tše 27 tša mathomo tšeo di laeditšwego ka go Leanotiro la 2014 tšeo di akaretšago ditabana le magato a go fapafapana di sa le gona. Go dinepo tše tše 27 tše 13 di šogana le dipelo tša mošomo le botšeakarolo tše re lwelago go di fihlelela gomme tše 14 di šogana le gore dikaonafatšo tše di ka dirwa ‘bjang’, ka mantšu a mangwe dikgato tše di swanelago go tšewa go matlafatša lekala.

Go tšwetšapele tebanyo ka go tshepedišo, le ge go le bjalo, tše hlano tša dinepo tše 27 ke dinepo tše bohlokwa. Tšona di šogana le Kreiti ya R, tlhabollo ya morutiši, dimatherilae tša go ithuta, taolo ya sekolo le thekgo ka dikantorong tša selete. Dinepo tse bohlokwa

tše hlano di laeditšwe ka *** ka gare leano le ka gare ga phamfolete ye. Dišupo tše 36 tša Leanotiro la 2011 tšeo di amago dinepo tša motho ka noši, le tšona di sa šoma. Dišupo tše mmalwa ke dišupo tša maemo a godimo gomme le tšona di swailwe ka ***.

Dintlha tše bohlokwa tša kaonafatšo

Le ge e le gore go hlokgala kaonafatšo dikarolong tše ntši tša lekala la thuto ya motheo, ditlhohlo tše itšego tše pedi di a tšwelela: **Dikelo tša Bosetšhaba tša Ngwaga ka Ngwaga (ANA) le thuto ya elektroniki (e-education). Makala a mabedi a a amogetše tlhokomelo dikarolong tša ka fasana tše pedi tše di latelago**

DIKELO TŠA BOSETŠHABA TŠA NGWAGA KA NGWAGA (ANA)

Mmušo o boletše gantši gore o ikgafile go hloma mokgwa wa kelo wa maemo a godimo a sehlopha sa dikreiti tša 1 go fihla go 9 sekolong woo o tlogo fa setšhaba tshedimošo ye e tshepegago ka ga kगतelopele mabapi le seo baithuti ba ithutago, eupša seo gape se fago didirišwa tša go šomišega go thuša barutiši le batswadi go šetša go dilo tša maleba.

Go tšwela pele, Kgoro ya Thuto ya Motheo e holofela diphilelelo tša go balega tša ANA, go dithuto tše e ithutilego le go šetša ka tlhokomelo keletšo ye e amogetšwego go tšwa go baeletši ba ka ntle le bakgathatema. Ntsha ye bohlokwa ke go tšweletša setatamente sa pholisi se se kwagalago ka ga kwešišo ya motheo ya ANA, go akaretšwa tšhomišo go ya ka maikemišetšo a barutiši, batswadi, le ba bangwe sekolong le maamong a selete. Ditshepedišo tša go hlama meleko

di swanela go ba tše di latelwago ka botlalo. Kgoro ya Thuto ya Motheo gagolo e tla kgonthišiša gore go thoma ka 2015; meleko ya 'tšišetšo ya ANA' e tla ba ye tšišeleditšwego le go akaretša ntsha tša tšhireditšo.

Thuto ya Elektroniki (e-Education)

Thuto ya elektroniki e ka akaretša go fetola tsela ye sekolo se tsenwago ka ditsela tša motheo, ditheknolotši tša tshedimošo le dikgokagano tša sebjale (di-ICT) di na le kgonagalo ya go kaonafatša le go godiša thuto, gomme mafelelong di-ICT di šomišwa ka bonabo ka ditšhabeng ka fao e lego gore thuto ntle le tšona e phakišetša go thuto ye e sego ya felelela. Bjalo ka ge go gateletšwe ka gare ga Leanotiro la 2011, thuto ya elektroniki go fela nomoro ye nnyane ya batho e ka galefiša go se lekalekane wa ka moso ka setšhabeng sa

KA 2030 RE NYAKA GO PHETHAGATŠA DINEPO TŠE DI LATELAGO TŠE 27:

Maafrika Borwa ka se se bitšwago 'karogano ya ditšitale'.

“Dinepo tša 1 go fihla go 13 di bolela ka dipelo tše itšeng mokgwa wa thuto, dipelo ka bobedi di amana le ngwadišo le phihlelelo, le dipelo tše di amago seo baithuti ba ithutago.”

DINEPO TŠA 1 GO FIHLA GO 6: GO FIHLELELA BONNYANE DITEKANETŠO THUTO

NEPO YA 1: Oketša nomoro ya baithuti ba Kreiti ya 3 bao, mafelelong a ngwaga, ba tla bego ba šetše ba ithutile bonnyane leleme le bokgoni bja dipalo tša Kreiti ya 3.

NEPO YA 2: Oketša nomoro ya baithuti ba Kreiti ya 6 bao, mafelelong a ngwaga, ba tla bego ba šetše ba ithutile bonnyane leleme le bokgoni bja dipalo tša Kreiti ya 6.

NEPO YA 3: Oketša nomoro ya baithuti ka go Kreiti ya 9 bao, mafelelong a ngwaga, ba tla bego ba šetše ba ithutile bonnyane leleme le bokgoni bja dipalo tša Kreiti ya 9.

NEPO YA 4: Oketša nomoro ya baithuti ba Kreiti 12 bao dumelwago go tsenela lenaneo

la Tikrii ya Patšhula yunibesithi.

NEPO YA 5: Oketša nomoro ya baithuti ba Kreiti ya 12 bao ba atlegago ka mmetse.

NEPO YA 6: Oketša nomoro ya baithuti ba Kreiti ya 12 bao ba atlegago ka saense,

DINEPO TŠA 7 GO FIHLA GO 9: GO KAONAFATŠA MOŠOMO WA KAKARETŠO

NEPO YA 7: Kaonafatša mošomo wa magareng wa baithuti ba Kreiti ya 6 ka maleme.

NEPO YA 8: Kaonafatša mošomo wa magareng wa baithuti ba Kreiti ya 6 ka mmetse.

NEPO YA 9: Kaonafatša mošomo wa magareng wa baithuti ba Kreiti ya 9 ka mmetse.